

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU36

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen.

Lagändringarna innebär att en utlännings vandel (levnadssätt) i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd. Lagändringarna innebär utöver detta också bl.a. att det ska gå att återkalla uppehållstillstånd i fler fall än i dag. Den nya regleringen som utskottet tillstyrker syftar dels till att skapa större möjligheter att kunna avlägsna utlänningsur landet på grund av bristande vandel, dels till att på ett övergripande plan åstadkomma skärpta regler för uppehållstillstånd.

Lagändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 13 juli 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns sex reservationer (S, V, C, MP).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att betänkandet har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:264 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd.

15 yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd	6
Utskottets ställningstagande	10
Reservationer	13
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, MP)	13
2. Begreppet vandel, punkt 2 (S, C)	14
3. Vandelsprövningen, punkt 3 (S)	15
4. Vandelsprövningen, punkt 3 (C)	16
5. Återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser, punkt 4 (C)	16
6. Uppföljning och översyn, punkt 6 (S, V, MP)	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Propositionen	19
Följdmotionerna	19
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (2023:337) om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:264 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2025/26:4149 av Tony Haddou m.fl. (V),

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 1 och

2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (V, MP)

2. Begreppet vandel

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 2 (S, C)

3. Vandelsprövningen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 2,

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 3.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

4. Återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser

Riksdagen avslår motion

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Reservation 5 (C)

5. Rättssäkerhet m.m.

Riksdagen avslår motion

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkandena 2, 4 och 5.

6. Uppföljning och översyn

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 3 och

2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 6 (S, V, MP)

Utskottet föreslår att ärendet får avgöras trots att betänkandet har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då ärendet ska behandlas.

Stockholm den 11 juni 2026

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Tony Haddou (V), Ludvig Aspling (SD), Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Jessica Rodén (S), Caroline Högström (M), Åsa Eriksson (S), Daniel Persson (SD), Ola Möller (S), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Patrik Karlson (L), Niels Paarup-Petersen (C) och Annika Hirvonen (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:264 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd och 15 yrkanden i följdmotioner. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen. Förslagen innebär att en utlännings vandel i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd. Förslagen innebär också bl.a. att uppehållstillstånd ska kunna återkallas av andra skäl än i dag.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avslå propositionen.

Riksdagen avslår även motionsyrkanden om bl.a. enhetlig begreppsanvändning, vandelsprövningens utformning, återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser, uppföljning och översyn.

Jämför reservation 1 (V, MP), 2 (S, C), 3 (S), 4 (C), 5 (C) och 6 (S, V, MP).

Propositionen

Krav på vandel för uppehållstillstånd

I propositionen föreslås att en utlännings vandel i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd. Regeringen framhåller att den begränsade möjlighet som det enligt dagens regler finns att beakta också annan misskötsamhet än brottslighet inte framstår som befogad och menar att det inte bör krävas att en utlännings har gjort sig skyldig till brott för att annan bristande vandel särskilt ska beaktas. Regeringen föreslår därför att de omständigheter som ska beaktas vid prövningen av beviljande och återkallelse av uppehållstillstånd ska vara om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt brutit i sin vandel. Endast sådana uppehållstillstånd som inte grundar sig på EU-rätten eller andra internationella förpliktelser föreslås omfattas. Det huvudsakliga syftet med ändringen är att skapa större möjligheter att kunna avlägsna utlänningsen ur landet på grund av brister i deras vandel.

Regeringen anser att uttrycket vandel bör användas för att tydliggöra att den vandelsprövning som nu ska göras är av ett annat slag än tidigare. Regeringen anser inte heller att någon särskild definition av begreppet är lämplig.

Vandelsprövningen

En förutsättning för ett utvidgat vandelskrav är att prövningen kan ske på ett tillräckligt rättsäkert och förutsebart sätt. Regeringen framhåller därför att det är angeläget att tydliggöra vilka omständigheter som ska beaktas vid vandelsprövningen, vad de innebär, vilken vikt de ska ges och hur de i olika situationer ska vägas mot andra intressen. Utgångspunkten är att det är de förhållanden och omständigheter som redogörs för i propositionen som ska ligga till grund för bedömningen av om en utlänning brister i sinandel. Dessa omständigheter utgör alltså inte enbart några exempel av många på vad som kan utgöra bristandeandel. Samtidigt utesluts inte att helt andra liknande omständigheter kan beaktas. Det kommer alltså att vara nödvändigt att vandelsprövningen görs mot bakgrund av den ledning regeringen ger i förarbetena. Några av de kategorier av brister som särskilt redovisas i propositionen är bristande regelefterlevnad, obetalda skulder och oärlig försörjning. Regeringen tydliggör även bl.a. att det enbart är straffbara yttranden som ska kunna läggas till grund för bedömningen att en utlänning brister i sinandel.

I propositionen anges vidare att vandelsprövningen ska utgå från en helhetsbedömning av såväl det hot mot allmän ordning eller säkerhet som utlänningen eventuellt utgör, som brottslighet och övriga vandelsbrister. Skälen för att neka eller återkalla ett uppehållstillstånd ska vägas mot utlänningens anknytning till Sverige. Ju starkare en utlännings anknytning till Sverige är, desto allvarigare vandelsbrister kommer att krävas för att det ska vara proportionerligt att neka eller återkalla ett uppehållstillstånd. Vid den bedömningen måste det också beaktas hur långt tillbaka i tiden som en vandelsbrist ligger. Har det gått många år sedan utlänningen brast i sinandel ska bristen tillmätas mindre betydelse än om det skedde nyligen. Den tyngd som vandelsbristerna ska ha för att uppehållstillstånd bör nekas eller återkallas ska alltså fortsatt vara beroende av en bedömning i det enskilda fallet.

Återkallelse av uppehållstillstånd i andra fall m.m.

Regeringen föreslår även att uppehållstillstånd ska kunna återkallas av andra skäl än i dag, t.ex. när någon annan än utlänningen medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter som varit av betydelse för att få uppehållstillstånd eller när förutsättningarna eller kraven för att bevilja ett uppehållstillstånd inte längre är uppfyllda. Därutöver föreslår regeringen bl.a. att möjligheterna att avvisa utlänningsansökningar ska förstärkas med hänvisning till bristandeandel och brottslighet. Det övergripande syftet är att åstadkomma skärpta regler för uppehållstillstånd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 13 juli 2026. Den nya bestämmelsen i 7 kap. 3 d § föreslås dock träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Regeringen föreslår även vissa övergångsbestämmelser, bl.a. när det gäller att återkallelse inte kan ske med stöd av de nya bestämmelserna om de omständigheter som ligger till grund för vandelsprövningen uteslutande hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Det finns däremot inget hinder mot att i en efterföljande vandelsprövning, till följd av att en utlänning brustit i sin vandel efter ikraftträdandet, även väga in brottslighet och annan bristande vandel som ligger i tiden före ikraftträdandet i bedömningen.

Redovisning av tillkännagivande

Riksdagen har tidigare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en analys av hur direktåtkomst för Migrationsverket förhåller sig till dataskyddsförordningen (bet. 2020/21:SfU8 punkt 1, rskr. 2020/21:49). I det uppdrag som ligger till grund för utredningsbetänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33) ingick bl.a. att analysera och föreslå hur Migrationsverket kunde få ökad tillgång till relevanta uppgifter om utlänningar i syfte att möjliggöra fler beslut om att neka och återkalla uppehållstillstånd samt fler beslut om avvisning, genom direktåtkomst (dir. 2023:158). Frågan om hur direktåtkomst för Migrationsverket generellt förhåller sig till dataskyddsförordningen skiljer sig inte från direktåtkomst för andra myndigheter och regeringen har tillsatt ett flertal utredningar i syfte att utreda hur myndigheter ska få tillgång till nödvändig information. Regeringen bedömer att det genom de analyser som redan har gjorts i flera av de utredningar som regeringen har tillsatt inte finns behov av att därutöver göra en separat analys av hur direktåtkomst för just Migrationsverket förhåller sig till dataskyddsförordningen. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Motionerna

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2025/26:4149 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkar motionärerna på att riksdagen ska avslå propositionen. Förslag om att avslå propositionen finns även i kommittémotion 2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 och i motion 2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 1.

Begreppet vandel

I kommittémotion 2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om en enhetlig begrepps användning i migrationslagstiftningen när det gäller skötsamt och hederligt levnadssätt. I kommittémotion 2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 föreslås på liknande sätt ett tillkännagivande om att begreppet vandel bör ersättas med begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt.

Vandelsprövningen

I kommittémotion 2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till objektiva kriterier för kravet på skötsamt och hederligt levnadssätt för uppehållstillstånd i enlighet med vad Lagrådet föreslår.

I kommittémotion 2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att en vandelsprövning med den föreslagna utformningen inte ska kunna ligga till grund för utvisning.

I motion 2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att vaga och subjektiva kriterier såsom ”bristande vandel”, ”bristande skötsamhet” och ”samröre” inte ska kunna ligga till grund för att neka eller återkalla uppehållstillstånd.

Återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser

I kommittémotion 2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 3 och 4 föreslås tillkännagivanden om att det bör krävas systematiska och återkommande fall för att ett uppehållstillstånd ska kunna dras in på grund av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser som bötesbrott samt att det bör införas en rimlig tidsgräns, där mindre förseelser preskriberas efter en viss tid och därmed inte kan ligga en person till last för evigt.

Rättssäkerhet m.m.

I motion 2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkandena 2, 4 och 5 föreslås tre tillkännagivanden. Det handlar dels om ett tillkännagivande om att reglerna om vandel ska tillämpas rättssäkert, proportionerligt och förutsebart, dels ett tillkännagivande om att humanitära hänsyn, barns rättigheter, familjeliv och proportionalitetsprincipen fortsatt ska väga tungt vid bedömningen. Därtill föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en samlad analys av propositionens konsekvenser för rättssäkerhet, diskriminering, socioekonomisk utsatthet och Sveriges internationella människorättsåtaganden.

Uppföljning och översyn

I kommittémotion 2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att det bör ställas krav på att det görs en grundlig uppföljning av regeringens lagförslag.

I kommittémotion 2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om behovet av en översyn av förslagen i propositionen i förhållande till kommande EU-reglering på migrationsområdet, för att säkerställa en samlad analys och harmonisering.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Allmänhetens stöd och förtroende för migrationspolitiken är beroende bl.a. av att utlänningar som befinner sig i Sverige följer svenska lagar och respekterar grundläggande svenska värderingar. Från ett samhällsperspektiv finns också ett starkt intresse av att personer som befinner sig i landet även i övrigt sköter sig och utefter sina förmågor och möjligheter är med och bidrar till en positiv samhällsutveckling. Regeringen uttrycker i propositionen att det är angeläget att det migrationsrättsliga regelverket ger ett tydligt uttryck för detta. Utskottet delar regeringens uppfattning om att utlänningars levnadssätt behöver ges större betydelse för deras rätt att vistas i Sverige och konstaterar även att detta är i linje med grundtanken om att varje person som kommer till Sverige har ett eget ansvar för att bli en del av det svenska samhället.

Förväntan på laglydighet och skötsamhet är i egentlig mening densamma för svenska medborgare som för utlänningar. Utskottet konstaterar dock att endast svenska medborgare har en principiell ovillkorlig rätt att vistas och arbeta i Sverige. Precis som regeringen uttalar i propositionen är det därför naturligt att det finns utrymme för att låta en utlännings eventuella misskötsamhet få andra följder än vad som gäller för svenska medborgare. Därtill är den individuella utlänningskontroll som den nu föreslagna vandelsprövningen innebär, en viktig del i arbetet mot kriminalitet och ordningsstörningar och för att säkerställa att migrationspolitiken kan accepteras brett. Förslagen i propositionen motiveras alltså av ett angeläget samhälleligt intresse.

Utskottet noterar att regeringen i propositionen på en detaljerad nivå har tydliggjort vilka krav som ställs på den som önskar vistas i Sverige med uppehållstillstånd. Genom preciseringar och nyanseringar till ledning för bedömningen av en utlännings bristandeandel har regeringen bemött många av de farhågor som flera remissinstanser, och nu motionärerna, ger uttryck för. Utskottet noterar särskilt att det i propositionen anges att normbrytande beteenden i sig, såsom prostitution, tiggeri samt skadligt bruk eller beroende av alkohol eller andra beroendeframkallande medel, inte ska läggas till grund för en vandelsprövning. Likaså anges tydligt att enbart yttranden som är straffbara ska kunna ligga till grund för bedömningen att en utlänning brister i sin vandel och att detta avgörs inom ramen för ett brottmål i allmän domstol. Regeringen understryker även att bedömningarna behöver vara individuella och göras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Utskottet anser i likhet med regeringen att den individuella prövningen, där proportionalitetsprincipen får en särskilt framträdande roll, tillsammans med den ledning som ges i motiven innebär att en utlännings levnadsomständigheter kan beaktas på ett rättssäkert sätt. Därtill konstaterar utskottet att vandelsprövningen kan överklagas till domstol, vilket innebär ytterligare rättssäkerhetsgarantier. Utskottet delar därmed inte motionärernas uppfattning om att regeringens

förslag brister i rättssäkerhet eller proportionalitet eller att det är i strid med grundläggande fri- och rättigheter.

I likhet med regeringen anser utskottet att det inte är lämpligt med en definition av begreppet vandel i lag. Utskottet noterar i sammanhanget att någon definition i förhållande till andra vandelsprövningar inte finns och att avsaknad av reglering i lag kring vandelsbegreppets närmare innebörd inte heller skiljer sig från tidigare vandelsprövningar eller från den vandelsprövning som i dag görs i samband med en ansökan om uppehållstillstånd. Regeringen har i propositionen särskilt framhållit vikten av att regelverket är flexibelt och hållbart över tid och menar att en fullständigt uttömmande uppräkningslista av de omständigheter som ska kunna beaktas vid vandelsprövningen skulle motverka det syftet. Utskottet instämmer i regeringens bedömning i fråga om detta.

Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att de nya kraven på skötsamt och hederligt levnadssätt så långt som möjligt bör gälla i förhållande till alla som har ett uppehållstillstånd, oavsett när det meddelades. Det är likaså naturligt att möjligheten ges att väga in såväl brott som andra vandelsbrister som inträffat före ikraftträdandet, även om brister som uteslutande ligger före ikraftträdandet inte ensamt får ligga till grund för återkallelse av uppehållstillstånd.

Sammantaget anser utskottet, av de skäl som förs fram i propositionen, att riksdagen bör anta regeringens lagförslag. Utskottet tillstyrker därmed propositionen och avstyrker motionerna 2025/26:4149 (V), 2025/26:4175 (MP) yrkande 1 och 2025/26:4168 (-) yrkande 1.

Utskottet har slutligen inget att invända mot regeringens redovisning av det tillkännagivande som regeringen anser är slutbehandlat.

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som innebär förslag om tillkännagivanden till regeringen.

Begreppet vandel och vandelsprövningen

Utskottet tillstyrker ovan regeringens proposition i sin helhet och har även konstaterat att den av regeringen föreslagna vandelsprövningen kan ske på ett tillräckligt rättssäkert och förutsebart sätt och med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet anser av samma skäl att det inte finns anledning till tillkännagivanden om att kodifiera vandelsprövningen i lag eller på annat sätt tydliggöra prövningen ytterligare.

När det gäller att ersätta begreppet vandel med begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt noterar utskottet liksom motionärerna att begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt är det begrepp som kommer att användas vid prövningen av en ansökan om svenskt medborgarskap. Även om vandelsprövningen som ska göras i samband med en ansökan om svenskt medborgarskap i stora delar sammanfaller med den nu föreslagna vandelsprövningen kommer delvis andra omständigheter att kunna beaktas inom ramen för den senare prövningen. Utskottet delar därför regeringens

bedömning att uttrycket vandel bör användas. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:4154 (S) yrkandena 1 och 2, 2025/26:416 (C) yrkandena 1 och 2 samt 2025/26:4168 (-) yrkande 3.

Återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende och mindre förseelser

I propositionen anges att utgångspunkten för vandelsprovningen bl.a. bör vara att det inte är fråga om misskötsamhet av bagatellartad karaktär och att endast ageranden och förhållanden som har uppenbart negativa konsekvenser för andra enskilda eller för det allmänna bör kunna anses utgöra bristande vandel. Inom ramen för den individuella provning som måste göras i varje enskilt fall kommer även sådana hänsyn som att det är fråga om mindre förseelser och förseelser som ligger långt tillbaka i tiden att behöva vägas in i bedömningen. Utskottet konstaterar i sammanhanget att det över huvud taget inte ska vara möjligt att lägga enbart omständigheter som uteslutande är hänförliga till tiden före ikraftträdandet av regeringens förslag till grund för en återkallelse av uppehållstillstånd. Utskottet anser mot denna bakgrund, till skillnad från motionärerna, att den helhetsbedömning som alltid behöver göras vid provningen av återkallelse av uppehållstillstånd säkerställer grundläggande krav på proportionalitet och förutsebarhet. Utskottet avstyrker därför motion 2025/26:416 (C) yrkandena 3 och 4.

Rättssäkerhet m.m.

Utskottet finner inte skäl att göra några tillkännagivanden till regeringen om rättssäkerhet m.m. Utskottet avstyrker därmed motion 2025/26:4168 (-) yrkandena 2, 4 och 5.

Uppföljning och översyn

När det gäller motionsyrkandena om uppföljning och översyn av regeringens förslag förutsätter utskottet att regeringen noga följer konsekvenserna av de förändringar som regeringens lagförslag innebär och att samtliga ändringar inom ramen för pågående lagstiftningsåtgärder samspelar med EU:s migrations- och asylpakt. Utskottet förutsätter på samma sätt att regeringen har beaktat de gemensamma beröringspunkter som det nu aktuella lagförslaget har med ett flertal andra lämnade lagförslag inom migrationsområdet. Utskottet anser därför att det saknas skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden i enlighet med det som förts fram av motionärerna. Motionerna 2025/26:4154 (S) yrkande 3 och 2025/26:4175 (MP) yrkande 2 avstyrks därför.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, MP)

av Tony Haddou (V) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4149 av Tony Haddou m.fl. (V),

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 1 och

2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår proposition 2025/26:264 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Det är anmärkningsvärt att regeringen väljer att gå vidare med förslaget om nya krav på vandel för uppehållstillstånd, mot bakgrund av den massiva kritik som har riktats mot förslaget från flera remissinstanser och även Lagrådet. Regeringen har visserligen bemödat sig om att möta flera av de farhågor som framförts av remissinstanserna. Samtidigt kvarstår i praktiken både risker och oklarheter när det gäller t.ex. prostitution, tiggeri, skadligt bruk av alkohol och droger samt påverkan på yttrandefriheten.

Det finns delar av regeringens förslag som är särskilt anmärkningsvärda. Regeringen föreslår bl.a. inte någon tydlig definition av vad bristande vandel innebär i lagtext, och vandelsprövningen har getts en mycket vid och otydlig innebörd. Människor riskerar att bedömas utifrån livssituation snarare än utifrån rättsligt fastställda handlingar, vilket suddar ut gränsen mellan objektiva fakta och subjektiva bedömningar. Det är särskilt allvarligt att regeringen uttryckligen vill frångå principen att det ska krävas brottslighet för att ingripande åtgärder ska vidtas. Att en person ska kunna utvisas baserat på ett otydligt definierat begrepp är oacceptabelt. Det bör vara en självklarhet att alla som lever i Sverige med uppehållstillstånd ska kunna läsa lagen och förstå vilka eventuella ageranden och handlingar som kan innebära att deras uppehållstillstånd dras tillbaka. Myndigheter och domstolar måste ha tydliga ramar för sin prövning, så att lika fall behandlas lika. Regeringens förslag saknar de mest grundläggande element av rätts säkerhet och innebär en medveten förskjutning bort från rättsstatens principer och respekten för mänskliga rättigheter, vilket inte kan accepteras. Även regeringens förslag på övergångsbestämmelser är problematiska eftersom de innebär att äldre omständigheter kan vägas in i bedömningen av en persons bristande vandel

om det också finns någon omständighet efter ikraftträdandet. Förslaget får därmed ett retroaktivt inslag.

Det går inte att stödja den syn på invandrare som präglar förslaget. Ett krav på utlänningarsandel bidrar till ett samhälle där människor delas upp i olika rättsliga kategorier, med olika trygghet och olika skydd mot statens ingripanden. Konsekvenserna av att bli av med ett uppehållstillstånd måste också allmänt anses vara mer ingripande än många formella straff. Även de konsekvenser för grundläggande fri- och rättigheter som förslagen kan medföra väcker stor oro. Särskilt allvarig är risken för inskränkningar i rätten till privat- och familjeliv, liksom risken för familjesplittring och att barns rättigheter åsidosätts. Risken är stor att lagstiftningen leder till ökad otrygghet och minskat förtroende för myndigheter, vilket i förlängningen kan bidra till ökad marginalisering och ett växande skuggsamhälle.

Regeringens förslag bör mot denna bakgrund avslås.

2. Begreppet vandel, punkt 2 (S, C)

av Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Begreppet vandel är inte ett vedertaget juridiskt begrepp och det är även politiskt diffust, oklart och ålderdomligt. Detta skapar en betydande rättsosäkerhet för den enskilde. En stram migrationslagstiftning gynnas inte av inslag som är tveksamma ur rättssäkerhetssynpunkt och som bygger på skiftande moraluppfattningar om vad som ska anses lämpligt eller olämpligt.

Riksdagen har nyligen beslutat att begreppet ”skötsamt och hederligt levnadssätt” ska utgöra grunden för prövningen av förvärv av svenskt medborgarskap. Samma begrepp kan användas för krav på levnadssätt vid uppehållstillstånd. Det är rimligt att sträva efter en mer enhetlig och förutsebar begreppsanvändning i migrationslagstiftningen. Praxis har i större utsträckning kunnat utvecklas kring innebörden av ett ”skötsamt och hederligt levnadssätt” och motiven i förarbetena till propositionen om skärpta krav på svenskt medborgarskap var dessutom mer utförliga än de som nu redovisas för

vandelsbegreppet. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med detta.

3. Vandelsprövningen, punkt 3 (S)

av Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S) och Ola Möller (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 2 och avslår motionerna

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 3.

Ställningstagande

Lagrådet har kritiserat regeringens förslag utifrån att det inte borde vara omöjligt att i lag ange de slag av vandelsbrister eller misskötsamhet som omfattas. En möjlighet som tas upp av Lagrådet är att ange samtliga kategorier av vandelsbrister som enligt propositionen ska omfattas i lag, dvs. att en utlännings begått brott, utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har brustit i regelefterlevnad, försörjer sig oärligt eller har obetalda skulder. En sådan uppräknings lista skulle bli uttömmande, vilket Lagrådet ser som en klar fördel eftersom tydliga kriterier är önskvärdt. Precis som Lagrådet gör gällande bör vandelsbegreppet vara definierat och objektivt, och det finns klara fördelar med det förslag som Lagrådet skissar på i sitt yttrande. Att regeringens förslag saknar en tydlig och avgränsad definition är en allvarlig brist.

Det är bra att regeringen har bemödat sig att tydliggöra och bemöta flera av de farhågor som väckts under utrednings- och beredningstiden av förslaget. Särskilt det som anges i propositionen om att ett yttrande som inte är straffbart inte ska kunna ligga till grund för bedömningen att en utlännings brister i sin vandels är ett viktigt klargörande eftersom det förekommit svårfattliga uttalanden om detta från regeringsföreträdare.

Mot bakgrund av vad som har förts fram bör regeringen återkomma till riksdagen med ett förslag till objektiva kriterier för kravet på ett skötsamt och hederligt levnadssätt för uppehållstillstånd i enlighet med vad Lagrådet föreslår.

4. Vandelsprövningen, punkt 3 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motionerna

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-) yrkande 3.

Ställningstagande

Att neka eller återkalla ett uppehållstillstånd är en av de mest ingripande åtgärder staten kan vidta mot en enskild. Det ska därför göras med stor noggrannhet och baseras på tydliga, förutsebara och rättssäkra grunder. Det är rimligt att personer som brister i regelefterlevnad bör kunna få sitt uppehållstillstånd nekat eller återkallat. Regeringens proposition uppvisar dock allvarliga brister i fråga om rättssäkerhet, proportionalitet och förutsebarhet. Förslagen riskerar att leda till godtycke och skapar fundamental otrygghet för individer som har byggt sina liv i Sverige. Lagrådet har riktat skarp kritik mot att regeringen inte valt att kodifiera begreppet vandel i lagtext och uttalar att en så ingripande åtgärd som återkallelse av ett tillstånd bör ha tydligt stöd i lag. Trots kraftig kritik väljer regeringen att inte kodifiera begreppets innebörd i lagtext, utan förlitar sig på allmänt hållna formuleringar i förarbetena. Ett sådant diffust begrepp som vandel ska inte kunna ligga till grund för utvisning. Regeringen bör mot denna bakgrund återkomma till riksdagen med ett nytt förslag till vandelsprövningens utformning som stämmer bättre överens med de höga krav på rättssäkerhet, förutsebarhet och proportionalitet som ställs på sådan lagstiftning.

5. Återkallelse med anledning av icke-brottsligt beteende eller mindre förseelser, punkt 4 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Propositionen öppnar upp för att även enstaka mindre förseelser eller icke-kriminaliserat beteende ska kunna leda till den mycket ingripande åtgärden att ett uppehållstillstånd återkallas. Flera remissinstanser har varnat för att förslagen saknar proportionalitet och riskerar att leda till godtyckliga och rättsosäkra bedömningar. Det måste finnas en tydlig proportionalitet. Medan det är rimligt att utvisa personer som har begått grova brott, måste det för mindre förseelser och icke-brottsligt agerande krävas att det rör sig om systematiska och återkommande fall som visar på en uppenbar ovilja att följa svenska lagar och regler.

En grundläggande rättssäkerhetsprincip är också att gamla försyndelser inte ska kunna ligga en person till last för evigt. Propositionens förslag om en helhetsbedömning där även mindre allvarlig brottslighet långt tillbaka i tiden kan vägas in skapar en orimlig situation. En person som har begått ett mindre allvarligt brott för många år sedan, och därefter levt ett skötsamt liv, ska inte behöva leva med risken att denna gamla händelse plötsligt blir avgörande för rätten att stanna i Sverige. Det måste finnas en rimlig bortre gräns för när mindre allvarlig brottslighet kan beaktas. Det bör därför införas en preskriptionstid. Efter en viss tid av skötsamt leverne ska mindre allvarlig brottslighet inte längre kunna ingå i en helhetsbedömning vid prövningen av uppehållstillstånd.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det som har förts fram.

6. Uppföljning och översyn, punkt 6 (S, V, MP)

av Tony Haddou (V), Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Annika Hirvonen (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 3 och
2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen har på kort tid lämnat ett stort antal propositioner med förslag som rör migrationspolitikens olika områden. Samtidigt ska svensk rätt anpassas till EU:s migrations- och asylpakt. Det är för remissinstanserna, rättsväsendet, riksdagen och de människor som berörs omöjligt att överblicka helheten. Förslagen har presenterats i en ordning som är bakvänd, vilket är otillfredsställande och riskerar att försvåra en fullgod lagstiftning. Precis som Lagrådet har pekat på gör regeringens arbetssätt det svårt att granska och bedöma konsekvenserna av lagändringarna på ett tillförlitligt sätt. Risken är stor att det mycket snart kommer att visa sig att den nya lagstiftningen innehåller stora brister som kan få negativa effekter för enskilda människor. Det finns alltså risk för att de effekter som har erfarits med de s.k. tonårsutvisningarna kan återupprepas inom flera av migrationspolitikens områden. Nya regler måste tas fram med ett helhetsgrepp. Mot bakgrund av vad som har förts fram finns det behov av såväl en grundlig uppföljning av regeringens lagförslag som en översyn av förslaget i förhållande till kommande EU-lagstiftning på migrationsområdet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att en sådan uppföljning och översyn genomförs.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:264 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2023:337) om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Följdmotionerna

2025/26:4149 av Tony Haddou m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2025/26:264 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd.

2025/26:4154 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enhetlig begreppsanvändning i migrationslagstiftningen när det gäller skötsamt och hederligt levnadssätt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med förslag till objektiva kriterier för krav på skötsamt och hederligt levnadssätt för uppehållstillstånd i enlighet med vad Lagrådet föreslår och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på en grundlig uppföljning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4161 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en vandelsprövning i den föreslagna utformningen inte ska kunna ligga till grund för utvisning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begreppet vandel bör ersättas med begreppet skötsamt och hederligt levnadssätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör krävas systematiska och återkommande fall för att ett uppehållstillstånd ska kunna dras in på grund av icke brottsligt beteende eller mindre förseelser som bötesbrott och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en rimlig tidsgräns, där mindre förseelser preskriberas efter en viss tid och inte kan ligga en person till last för evigt, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4168 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (-):

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:264 i dess helhet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna om vandel ska tillämpas rättssäkert, proportionerligt och förutsebart och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vaga och subjektiva kriterier såsom ”bristande vandel”, ”bristande skötsamhet” och ”samröre” inte ska kunna ligga till grund för att neka eller återkalla uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att humanitära hänsyn, barns rättigheter, familjeliv och proportionalitetsprincipen även fortsättningsvis ska väga tungt vid migrationsrättsliga bedömningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en samlad analys av propositionens konsekvenser för rättssäkerhet, diskriminering, socioekonomisk utsatthet och Sveriges internationella människorättsåtaganden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4175 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:264 Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av förslagen i propositionen i förhållande till kommande EU-reglering på migrationsområdet, för att säkerställa en samlad analys och harmonisering, och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen
(2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 5 kap. 2 a, 2 d, 7, 15, 17 och 17 a §§, 5 a kap. 3 §, 7 kap. 1, 3, 4 och 7 §§, 8 kap. 2–4, 6 a, 11, 21, 23 och 24 §§, 12 kap. 14 b och 15 a §§ och 13 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 7 kap. 3 a–3 d §§, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262 Föreslagen lydelse

5 kap.

2 a §

Om en flykting eller en subsidiärt skyddsbehövande som har återtagits enligt 5 a kap. 7 a § har getts uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd för samma tid ges också till hans eller hennes familjemedlemmar som har återtagits enligt samma bestämmelse.

Upphållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning *och* säkerhet.

Upphållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning *eller* säkerhet.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 d §¹

Om en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som har återtagits enligt 5 a kap. 7 § har getts uppehållstillstånd, ska uppehållstillstånd för samma tid ges också till hans eller hennes familjemedlemmar som har återtagits enligt samma bestämmelse.

Upphållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning *och* säkerhet.

Upphållstillstånd får dock vägras en familjemedlem som utgör ett hot mot allmän ordning *eller* säkerhet.

¹ Senaste lydelse 2014:198.

7 §²

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om

1. utlännings kan försörja sig, och
2. det med hänsyn till utlännings förväntade *levnadssätt* inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.
2. det med hänsyn till utlännings förväntade *vandel* inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

15 §³

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader ska ges till en utlännings som vistas här, om

1. det behövs för att förundersökning eller huvudförhandling i brottmål ska kunna genomföras,
2. utlännings klart visat sin vilja att samarbeta med de brottsutredande myndigheterna,
3. utlännings brutit alla förbindelser med de personer som är misstänkta för brott som förundersökningen avser, och
4. hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten inte talar emot att tillstånd beviljas.
4. hänsyn till den allmänna ordningen eller säkerheten inte talar emot att tillstånd beviljas.

Om utlännings vill ha betänketid för att återhämta sig och för att kunna ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med de brottsutredande myndigheterna, ska ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar meddelas om de förutsättningar som anges i första stycket 1 och 4 är uppfyllda.

Ett uppehållstillstånd som meddelats enligt första stycket får förlängas om de förutsättningar som anges där fortfarande är uppfyllda. Ett uppehållstillstånd som meddelats enligt andra stycket får förlängas om det av särskilda skäl finns behov av en längre betänketid och de förutsättningar som anges i första stycket 1 och 4 fortfarande är uppfyllda.

En ansökan om uppehållstillstånd eller förlängt tillstånd enligt denna paragraf görs av förundersökningsledaren. Om det finns anledning att anta att utlännings har utsatts för brott enligt 4 kap. 1 a eller 1 b § brottsbalken får en ansökan om uppehållstillstånd enligt andra stycket göras även av socialnämnden.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262 Föreslagen lydelse

17 §

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a, 1 b, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om *den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsam-*

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a, 1 b, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om *utlännings utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott*

² Senaste lydelse 2021:765.

³ Senaste lydelse 2022:1015.

het. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlännings barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Uppehållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

eller i övrigt brustit i sin vandel. Vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd i fall som avses i 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlännings barn, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om ansökan beviljas.

Uppehållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a §⁴

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlännings adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlännings rätt till uppehållstillstånd, eller

3. utlännings utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

2. en utlännings adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlännings rätt till uppehållstillstånd,

3. utlännings utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, eller

4. utlännings har dömts för brott eller i övrigt brustit i sin vandel och uppehållstillståndet enligt artikel 3 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, i den ursprungliga lydelsen, inte omfattas av bestämmelserna i det direktivet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

⁴ Senaste lydelse 2023:652.

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller
3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

5 a kap.

3 §⁵

En person som utgör ett hot mot allmän ordning *och* säkerhet får inte beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

En person som utgör ett hot mot allmän ordning *eller* säkerhet får inte beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

7 kap.

1 §⁶

Nationell visering, *uppehållstillstånd och arbetstillstånd* får återkallas för en utlänning som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få tillståndet.

Nationell visering får återkallas för en utlänning som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få tillståndet.

Uppehållstillstånd och arbetstillstånd får återkallas för en utlänning om utlänningen eller någon annan medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få tillståndet.

I viseringskodexen finns bestämmelser om upphävande och återkallelse av Schengenvisering.

Om utlänningen har vistats här i landet i mer än fyra år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken, får uppehållstillståndet återkallas enligt första stycket endast om det finns synnerliga skäl för det.

3 §⁷

Uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har rest in i landet, om

1. utlänningen utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd,

⁵ Senaste lydelse 2006:219.

⁶ Senaste lydelse 2011:705. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

⁷ Senaste lydelse 2024:28. Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

2. utlännningen har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket och anställningen upphört, om inte utlännningen inom tre månader har fått en ny anställning som omfattas av arbetstillståndet eller inom samma tid ansökt om arbetstillstånd med anledning av en ny anställning och ansökan därefter beviljas, eller

3. det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlännningen

a) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet,

b) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sådant företagsspioneri som utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning där det kan antas att brottet inte leder till endast böter, eller

c) kommer att bedriva verksamhet med koppling till terrorism.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket får återkallas om förhållandet upphör.

Upphållstillstånd får dock inte återkallas enligt första stycket 1 om utlännningen har vistats här i landet i mer än tre år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken. Om utlännningen har vistats här i landet i mer än fem år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken, får uppehållstillståndet återkallas enligt första stycket 3 endast om det finns synnerliga skäl för det.

3 a §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får återkallas för en utlännning som inte har för avsikt att vistas i Sverige.

3 b §

Ett uppehållstillstånd för en utlännning får återkallas, om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt har brustit i sin vandel.

Första stycket ska inte tillämpas på uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 1 a, 1 b, 2 a, 2 d eller 4 §. Det ska inte heller tillämpas på uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 3 § i de fall som enligt

artikel 3 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, i den ursprungliga lydelsen, omfattas av det direktivet.

3 c §

Ett uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 3 § får, i andra fall än som avses i 3 b §, återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Ett uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. Detsamma gäller för utlänningens anhöriga.

3 d §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, återkallas om förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda.

4 §⁸

Vid *bedömning* av om uppehållstillståndet ska återkallas enligt 1 eller 3 § för en utlänning som har rest in i landet ska hänsyn tas till den anknytning som utlänningen har till Sverige och till om *andra skäl* talar *mot* att tillståndet återkallas.

Vid *bedömningen* av om uppehållstillståndet för en utlänning som har rest in i landet ska återkallas enligt 1 eller 3–3 d § ska hänsyn tas till den anknytning som utlänningen har till Sverige och till om *det annars finns särskilda skäl* som talar *emot* att tillståndet återkallas.

Vid en sådan bedömning ska det särskilt beaktas i vilken utsträckning som utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället. Om utlänningen har barn i Sverige ska barnets behov av kontakt med honom eller henne, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas om utlänningens uppehållstillstånd återkallades också särskilt beaktas. Även utlänningens övriga familjeförhållanden ska särskilt beaktas.

Vid bedömningen av om uppehållstillståndet ska återkallas enligt 3 § andra stycket ska det också särskilt beaktas om det förhållande som avses där har upphört främst på grund av att utlänningen eller utlänningens barn i förhållandet har utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid.

⁸ Senaste lydelse 2022:1015.

7 §⁹

Ett permanent uppehållstillstånd ska återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige. Om utlänningen anmält till Migrationsverket att han eller hon vill ha uppehållstillståndet kvar trots att bosättningen upphör, får uppehållstillståndet dock återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde.

Ett permanent uppehållstillstånd ska återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige. Om utlänningen *har* anmält till Migrationsverket att han eller hon vill ha uppehållstillståndet kvar trots att bosättningen upphör, får uppehållstillståndet dock återkallas tidigast när *ett* år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde. *Om utlänningen har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för forskning, forskning vid rörlighet för längre vistelse eller utbildning på forskarnivå och därefter beviljats ett permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 § ska dock tidsfristen vara två år.*

8 kap.

2 §¹⁰

En utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får avvisas

1. om han eller hon saknar pass när det krävs pass för inresa eller vistelse i Sverige,

2. om han eller hon saknar visering, uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som krävs för inresa, vistelse eller arbete i Sverige,

3. om han eller hon har visering eller är undantagen från kravet på visering men inte har för avsikt att lämna Sverige efter att viseringstiden eller den viseringsfria tiden har löpt ut, under förutsättning att han eller hon inte har uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som ger rätt att vistas i Sverige,

4. om det vid utlänningens ankomst till Sverige kommer fram att han eller hon tänker besöka något annat nordiskt land men saknar det tillstånd som krävs för inresa där,

5. om han eller hon vid inresan *undviker att lämna* begärda uppgifter, medvetet lämnar oriktiga uppgifter *som är av betydelse för rätten att resa in i Sverige* eller medvetet förtiger *någon omständighet* som är av betydelse för *den* rätten,

5. om han eller hon vid inresan *till Sverige inte lämnar* begärda uppgifter *eller om utlänningen eller någon annan* medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller medvetet förtiger *omständigheter* som är av betydelse för rätten *att resa in i Sverige*,

6. om han eller hon inte uppfyller de krav för inresa som föreskrivs i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av

⁹ Senaste lydelse 2014:777.

¹⁰ Senaste lydelse 2016:875.

den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengen gränserna), eller

7. om han eller hon har avvisats eller utvisats från en EU-stat eller från Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein och förhållandena är sådana som avses i 7 kap. 6 § eller beslutet om avvísning eller utvisning har grundats på att utlänningen inte har följt gällande bestämmelser om en utlännings inresa eller vistelse i den staten.

3 §¹¹

En utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får avvisas

1. om det kan antas att han eller hon kommer att sakna tillräckliga medel för vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land som han eller hon tänker besöka eller för hemresan,

2. om det kan antas att han eller hon under vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt eller kommer att bedriva verksamhet som kräver arbetstillstånd, utan att han eller hon har ett sådant tillstånd,

3. om han eller hon *på grund av tidigare frihetsstraff* eller någon annan särskild omständighet kan antas komma att begå brott i Sverige eller i något annat nordiskt land,

4. om han eller hon på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land, *eller*

5. om det med stöd av lagen (2025:327) om internationella sanktioner har föreskrivits att han eller hon får avvisas.

3. om han eller hon tidigare *har dömts för brott till en strängare påföljd än böter eller har återfallit i brott med böter som påföljd och med anledning av brottsligheten* eller någon annan särskild omständighet kan antas komma att begå brott i Sverige eller i något annat nordiskt land,

4. om han eller hon på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land,

5. om det med stöd av lagen (2025:327) om internationella sanktioner har föreskrivits att han eller hon får avvisas, *eller*

6. om det kan antas att utlänningen efter inresan till Sverige, i något annat avseende än som avses i 1–5, kommer att brista i sinandel.

En utlänning som avses i första stycket får avvisas även i andra fall när det har begärts av den centrala utlänningsmyndigheten i ett annat nordiskt land och det kan antas att han eller hon annars beger sig till det landet.

¹¹ Senaste lydelse 2025:329.

4 §¹²

En utlänning får inte avvisas enligt 2 eller 3 § om han eller hon vid *ankomsten till Sverige hade eller under en tid därefter har haft uppehållstillstånd som har upphört att gälla.*

En utlänning får inte avvisas enligt 2 eller 3 § om han eller hon vid *inresan till Sverige hade ett uppehållstillstånd, som därefter har upphört att gälla, eller efter inresan till Sverige beviljats ett uppehållstillstånd, som har upphört att gälla.*

6 a §¹³

När en fråga uppkommer om avvisning eller utvisning enligt 2, 3 eller 6 § av en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse i en annan EU-stat ska den beslutande myndigheten uppmana utlänningen att inom en skälig tid självmant bege sig till den andra EU-staten. Den beslutande myndigheten får avgöra frågan om avvisning eller utvisning först om utlänningen inte har följt en sådan uppmaning.

Första stycket gäller inte om

1. Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan om uppehållstillstånd som enligt bestämmelser i denna lag eller någon annan författning får bifallas efter inresan till Sverige,

2. utlänningen nekas att resa in i landet,

3. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns,

4. utlänningen utgör en risk för allmän ordning *och* säkerhet, eller

5. det är sannolikt att utlänningen inte skulle följa uppmaningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om uppmaningar enligt första stycket.

11 §¹⁴

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare får avvisas i anslutning till inresan eller under de tre första månaderna efter inresan av hänsyn till allmän ordning *och* säkerhet.

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som inte avvisas i anslutning till inresan eller under de tre första månaderna efter inresan enligt första stycket får därefter

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare får avvisas i anslutning till inresan eller under de tre första månaderna efter inresan av hänsyn till allmän ordning *eller* säkerhet.

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare som inte avvisas i anslutning till inresan eller under de tre första månaderna efter inresan enligt första stycket får därefter

¹² Senaste lydelse 2014:198.

¹³ Senaste lydelse 2017:22.

¹⁴ Senaste lydelse 2014:198.

utvisas av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

utvisas av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262

Föreslagen lydelse

21 §

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlännningen frivilligt ska lämna landet i enlighet med beslutet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlännningen avvisas och till fyra veckor om utlännningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlännningen avviker,
2. utlännningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,
3. utlännningen genom ett avvisningsbeslut nekas att resa in i landet,
4. utlännningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller
5. utlännningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

Första och andra styckena gäller inte för en utlännning som omfattas av förordningen om återvändandegränsförfarande. Då gäller i stället det som sägs om tidsfrist för frivillig avresa i artikel 4.5 i den förordningen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §¹⁵

Finns det inte förutsättningar att meddela en tidsfrist för frivillig avresa enligt 21 §, ska Polismyndighetens beslut om avvisning och Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning förenas med ett återreseförbud, om inte särskilda skäl hänförliga till utlännningens personliga förhållanden talar mot att ett sådant förbud meddelas. Ett beslut om avvisning varigenom en utlännning nekas att resa in i landet ska dock inte förenas med ett återreseförbud.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare eller som avser en utlännning som beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 §, får förenas med ett återreseförbud endast om beslutet har meddelats av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller en familjemedlem till en EES-medborgare eller som avser en utlännning som beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 §, får förenas med ett återreseförbud endast om beslutet har meddelats av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.

¹⁵ Senaste lydelse 2014:655.

24 §¹⁶

Tiden för återreseförbud enligt 23 eller 27 § ska bestämmas till högst fem år. Utgör utlänningsen ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet får dock en längre tidsperiod bestämmas.

Tiden för återreseförbud enligt 23 eller 27 § ska bestämmas till högst fem år. Utgör utlänningsen ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet får dock en längre tidsperiod bestämmas.

12 kap.14 b §¹⁷

Den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning får upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa, om det under tidsfristen uppstår en risk för att utlänningsen avviker eller utlänningsen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet.

Ett beslut att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa ska förenas med ett återreseförbud, om inte särskilda skäl hänförliga till utlänningsens personliga förhållanden talar mot att ett sådant förbud meddelas. Återreseförbudet ska bestämmas till högst fem år. Utgör utlänningsen ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet får dock en längre tidsperiod bestämmas.

Ett beslut att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa gäller omedelbart.

Den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning får upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa, om det under tidsfristen uppstår en risk för att utlänningsen avviker eller utlänningsen utgör en risk för allmän ordning eller säkerhet.

Ett beslut att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa ska förenas med ett återreseförbud, om inte särskilda skäl hänförliga till utlänningsens personliga förhållanden talar emot att ett sådant förbud meddelas. Återreseförbudet ska bestämmas till högst fem år. Utgör utlänningsen ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet får dock en längre tidsperiod bestämmas.

15 a §¹⁸

Om en utlänningsen inte har lämnat landet i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till högst fem år. Utgör utlänningsen ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet får dock en längre tidsperiod bestämmas.

Om en utlänningsen inte har lämnat landet i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till högst fem år. Om utlänningsen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet får dock en längre tidsperiod bestämmas.

¹⁶ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁷ Senaste lydelse 2024:28.

¹⁸ Senaste lydelse 2025:225.

Ett återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvisning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

13 kap.

9 §¹⁹

I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av *permanent* uppehållstillstånd, ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller främlingspass tillämpas bestämmelserna i 25 § förvaltningslagen (2017:900) om kommunikation endast om utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av uppehållstillstånd, ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller främlingspass tillämpas bestämmelserna i 25 § förvaltningslagen (2017:900) om kommunikation endast om utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer i fråga om 7 kap. 3 d § och i övrigt den 13 juli 2026.

2. I fråga om uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 1 § i den äldre lydelsen.

3. Den nya bestämmelsen i 7 kap. 3 b § ska inte tillämpas om de omständigheter som läggs till grund för återkallelsen uteslutande är hänförliga till tiden före ikraftträdandet.

4. Den nya bestämmelsen i 7 kap. 3 b § ska inte tillämpas på uppehållstillstånd som har meddelats enligt 5 kap. 1 eller 2 § eller 3 § första stycket 5 före den 12 juni 2026. Den ska inte heller tillämpas på uppehållstillstånd som har meddelats enligt 5 kap. 3 § före den 12 juni 2026, om förutsättningarna är sådana att uppehållstillståndet efter den dagen skulle ha omfattats av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU.

5. Om en utlänning före ikraftträdandet har lämnat ett sådant meddelande till Migrationsverket som avses i 7 kap. 7 § gäller den paragrafen i den äldre lydelsen.

¹⁹ Senaste lydelse 2024:28.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:337) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) i stället för lydelsen enligt lagen (2023:337) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §¹

Nationell visering, *uppehållstillstånd och arbetstillstånd* får återkallas för en utlännings som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få tillståndet.

Nationell visering får återkallas för en utlännings som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få tillståndet.

Uppehållstillstånd och arbetstillstånd får återkallas för en utlännings om utlännings eller någon annan medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få tillståndet.

I viseringskodexen finns bestämmelser om upphävande och återkallelse av Schengenvisering. I Etias-förordningen finns bestämmelser om ogiltigförklaring och återkallelse av resetillstånd.

Om utlännings har vistats här i landet i mer än fyra år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken, får uppehållstillståndet återkallas enligt första stycket endast om det finns synnerliga skäl för det.

¹ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.